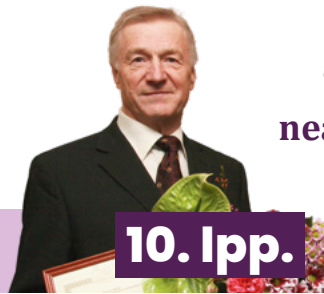

KOP-
SOLĪ

10. lpp.

“Nedzirdīgie ne ar ko neatšķiras no pārējiem, viņi tikai nedzird.”

Jevgēnijs Puhovs,
sporta skolotājs

DECEMBRIS 2021 | #12 (1135) | WWW.LNS.LV

—Inese Immure

SEJAS MASKU VAR NELIETOT SKOLĒNI AR DZIRDĒS TRAUCĒJUMIEM

7. decembrī valdība nolēma, ka bērni, kuri apgūst speciālās izglītības programmu izglītojamiem ar dzirdes vai valodas traucējumiem vai kuriem ir noteikti atbalsta pasākumi, turpmāk varēs nelietot sejas masku izglītības procesā mācību telpā.

Grozījumi bija nepieciešami, lai skolēniem mācību procesā būtu nodrošināta nepārprotama un viegli uztverama informācija. Vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem, kuri pirmsskolas, pamatizglītības vai vidējās izglītības pakāpē apgūst speciālās izglītības programmu, ir svarīgi vizuālā veidā uztvert informāciju, lasot to no pedagoga un citu skolas darbinieku (piemēram, aukļu) lūpām. Zīmju valoda un vienlaikus mutes/lūpu kustības gan bērnu, gan pieaugušu personu ar dzirdes traucējumiem komunikācijā nav atdalāmas kā atsevišķas darbības. Sejas masku varēs nelietot arī skolotāji, kuri strādā ar šiem bērniem.

Grozījumi attiecas arī uz vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem, kuri apgūst vispārīgā izglītības programmu, t.i., mācās kopā ar dzirdīgajiem, jo viņiem dzirdes traucējumu dēļ ir noteikti īpaši atbalsta pasākumi.

Līdz šim sejas masku varēja nelietot tikai logopēdijas nodarbībās.

ŠIS BIJA SEN GAIDĪTS LĒMUMS

Rīgas Raiņa vidusskolā mācās 15 skolēni ar dzirdes traucējumiem, no tiem desmit izglītības programmu apgūst speciālās izglītības klasēs, pieci ir integrēti kopā ar dzirdīgiem skolēniem. Gan vienā, gan otrā situācijā nozīmīgu atbalstu skolēniem ar dzirdes traucējumiem sniedz surdotulki un pedagogu palīgi. Tādēļ direktora vietniece Aija Kārklīņa uzsver, ka šis bija sen gaidīts lēmums, kas būtiski atvieglos gan pedagogu un surdotulku darbu, gan skolēnu ikdienas mācību procesu. Tikpat svarīga ir atgriezeniskā saite arī no skolēna, kas apliecina, ka mācību saturs ir uztverts.

Aija Kārklīņa atzīst, ka, ja skolēniem ar dzirdes traucējumiem mācību stundās nav jālieto sejas maska, tas uzlabo skolēnu savstarpējo komunikāciju, kas ir būtiski svarīga diskusijās, grupu darbā un citās mācību aktivitātēs. Šajā situācijā noteikti efektīvāks būs arī pedagogu, pedagogu palīgu un surdotulku darbs. Darbs stundās bez sejas maskas noteikti paaugstinās mācību procesa kvalitāti. ●

6. lpp.

PRIECĀJOS PAR IESPĒJU BŪT TULCEI

Gandrīz ikviens no mums ir izmantojis surdotulka pakalpojumu, aicinot viņu līdz pie ārsta vai citviet, kā arī tulkus nodaļā lūdzot palīdzību kādam piezvanīt. Arī pagājušogad, izvērtējot mūsu sabiedrības labākos aktīvistos un darbiniekus,

tika izvēlēts gada labākais tulks. Šo titulu saņēma Ieva Solovjova (agrāk – Strode), kas strādā SIA *LNS Rehabilitācijas centrs* Rīgā. Tāpēc *Kopsolī* aicināja Ievu uz interviju, lai uzzinātu vairāk par viņu pašu un viņas darbu – surdotulka profesiju.

KOPSOLĪ LASIET

2.- 4. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Gads ar Covid-19 ierobežojumiem un Zoom – LNS biedrību vadītājas vērtē aizejošo gadu
- Sabiedrības attieksme kļūst saprotošāka – LNS prezidents iezīmē jaunā gada ieceres
- Vai jaunā 112 lietotne apmierinās nedzirdīgo cilvēku vajadzības
- Noslēgts būvdarbu līgums energoefektivitātes paaugstināšanai ēkai Rīgā

5., 7.-9. PIEEJAMĪBA

- Vājdzirdīgo un nedzirdīgo notiesāto tiesības uz videosaziņu
- Ja nepiedāvā pieejamu kultūru, nebūs arī intereses
- Vairāk iespēju iekļauties dzirdīgo pasākumos
- Nedzirdīgie zīmju valodas lietotāji raksta diktātu
- Mazsālīto gurķu blūzs pasaules diktātā

6., 10. INTERVIJAS

- Pricējos par iespēju būt tulcei – saruna ar 2020. gada labāko surdotulku Ievu Solovjovu
- Nedzirdīgo sporta leģenda – Jevgēnijs Puhovs

11. SPORTA ZIŅAS

- Embrekte pasaules čempionātā izcīna piecas medaļas un labo rekordus
- Sporta studija intervē Z. Embrekti

12. DAŽĀDI

- LTV piedāvājums Ziemassvētkos un gadu mijā
- Jubilāri
- Apsveikums
- Pateicība
- Līdzjūtības

—Inese Immure

GADS AR COVID-19 IEROBEŽOJUMIEM UN ZOOM

Klāt laiks, kad gaidām gada baltākos svētkus, atskatāmies uz notikušo un izvirzām mērķus un ieceres jaunajam gadam. *Kopsoli* aicināja visas LNS biedrības izvērtēt šo gadu un atklāt, ko biedri sagaida nākamajā gadā.

RĪGAS RB

Rīgas biedrības valdes priekšsēdētāja Lilita Logina uzsver, ka šogad vislielākais notikums bija biedrību grupu pārvēlēšanu sapulces, kuras visas notika Zoom platformā. “Tas bija lielākais šķērslis un apgrūtinājums senioriem, jo ikdienā viņi reti izmanto modernās tehnoloģijas. Tas senioriem bija kā sākums kaut kam jaunam. Savukārt mums, darbiniekiem, tas bija izaicinājums, jo katru reizi katru cilvēku vajadzēja apmācīt, paskaidrot, kā lietot Zoom platformu, kā notiks balsošana utt. Man šķiet, ka, neskatoties uz grūtībām, mums izdevās!

Šajā gadā mēs nevarējām bieži satikties, nedrīkstēja arī rīkot lielākus pasākumus, tāpēc pasākumi un lekcijas tika rīkoti Zoom platformā. Šis ir jauns tehnoloģiju laikmets, tāpēc noteikti nākamajā gadā turpināsim organizēt gan pasākumus, gan lekcijas Zoom vai citā interneta platformā un, protams, arī klātienē, kad būs šāda iespēja. Mazliet ir bail, ka biedri pieradīs un vairs negribēs piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs klātienē, jo ir ērti sēdēt pie datora un attālināti piedalīties visos pasākumos.”

LIEPĀJAS RB

Liepājas RB valdes priekšsēdētāja Ilze Jaunzeme šo gadu nosauc par pārmaiņu un jaunu izaicinājumu gadu. “Biedrības kopsapulce pirmo reizi notika attālināti Zoom platformā. Covid-19 pandēmijas dēļ daži iepļānotie pasākumi netika organizēti. Priecē, ka mūsu projekts saņēma Liepājas pašvaldības atbalstu, kas ļāva katru mēnesi publicēt videoziņas zīmju valodā, kā arī organizēt četras lekcijas par veselības veicināšanu.

Nākamajā gadā vēlamies vairāk tikt klātienē – dažādos saliedēšanās pasākumos un ekskursijās. Tieši to mums šogad pietrūka. Ceram, ka arī nākamgad Liepājas pašvaldība mūs finansiāli atbalstīs.”

RĒZEKNES RB

Rēzeknes RB valdes priekšsēdētāja Mārīte Sarkane šo gadu raksturo kā mierīgu, jo pasākumu tik daudz kā gribētos nesanāca rīkot. “Atmiņā palikušas mūsu

rīkotās sporta spēles *Vasals sportā*. Biedri bija ļoti priecīgi, varēja just, cik ļoti bija noilgojušies pēc tikšanās klātienē.

Šogad mums jaunums bija Zoom. Mācījāmies to lietot, lai varētu rīkot sapulces un konferences. Tas lika mums pasvīst un nervus pakutināt, bet bija labi. Jaunas iemaņas apguvām!

Nākamajā gadā ceram, ka varēsim rīkot vairāk pasākumu klātienē. Tāpat gaidām, ka mūsu biedrības ēka pēc siltināšanas projekta būs kā atdzimusi no jauna, tajā būs mājīgāk un siltāk.”

KULDĪGAS RB

Kuldīgas RB valdes priekšsēdētāja Vilhelmine Vicinska uzsver, ka aizvadītais gads nebija viegls, jo mainījās darba formas. “Vairāk strādājām attālināti. Cilvēkiem pietrūka klātienē apmeklējumu. Daudz bija jāskaidro valstī noteiktie Covid-19 infekcijas izplatības ierobežojumi. Tomēr bija arī pasākumi, ko varējām realizēt laikā, kad ierobežojumi nebija tik stingri. Organizējām daudz pasākumu svaigā gaisā – nūjošanu, pārgājienus, zemnieku saimniecību apmeklējumus, ekskursijas, sēņošanas konkursu un citus. Iemācījāmies būt elastīgi un vairākas reizes pārplānot darbus. Nākamajā gadā gribam vairāk būt ar visiem kopā klātienē, turpināsim rīkot pasākumus un vairāk piesaistīsim interesantus lektoros.”

VENTSPILS RB

Ventspils RB valdes priekšsēdētāja Ieva Geige-Preiss atzīst, ka šis gads nebija viegls, jo visur bija pārmaiņas, ko radīja Covid-19 izplatības ierobežojumi. “Biedriem trūka pasākumu klātienē. Strādājām arī attālināti. Bija arī mazs pasākums – kopīgas pastaigas pie Ventspils jūras un pilsētā. Nākamajā gadā vēlamies būt biežāk kopā klātienē dažādos pasākumos.”

DAUGAVPILS RB

Daugavpils RB valdes priekšsēdētāja Elvīra Čaika: “Lai arī šis gads ir pagājis daudzu ierobežojumu zīmē, bet mēs strādājām attālināti. Dažādie saziņas līdzekļi ir īpaši noderīgi mums visiem, lai varētu saņemt informāciju vai vienkārši parunāties. Žēl, ka nevaram pulcēties, rīkot dažādus pasākumus un skaisti sagērbties. Bet šoreiz viss ir savādāk, tāpēc ar cieņu ir jāizturas pret visu, kas mums dots, – tā ir veselība. Šajā laikā mēs vislabāk novērtējam, cik tā ir vērtīga un ka mums jāsaņem ne tikai sevi, bet arī savi mīļie, draugi,

kolēģi un pat garāmgājēji.

Nākamajā gadā mēs vēlamies cits citu iepriecināt arī klātienē, rīkot pasākumus, piedalīties lekcijās, viens otru apmīļot un nosvinēt mūsu biedrības 75 gadu jubileju. Pēc tumsas vienmēr nāk gaisma – tāds ir pasaules ritējums.”

SMILTENES RB

Smiltenes RB valdes priekšsēdētāja Anita Ceple: “Šī gada jaunums bija Zoom, kas bija jāizmanto, lai varētu organizēt biedrības grupu pārvēlēšanu sapulces un konferenci. Sākumā biedriem bija liela pretestība, viņi nevēlējās iemācīties lietot Zoom. Galu galā viņi to apguva, par ko man liels prieks. Pat gados vecākie biedri iemācījās izmantot šo noderīgo videokonferences rīku, un tas ļauj arī viņiem saņemt informāciju laikā, kad drošības apsvērumu dēļ vairāk jābūt mājās. Pateicoties Zoom, biedri varēja piedalīties arī dažādās izglītojošās lekcijās.

No šajā gadā notikušajiem pasākumiem Smiltenes biedri atzīmēja Starptautiskās Nedzirdīgo nedēļas pasākumu, kas notika attālināti. Bija ļoti daudzveidīga programma no pirmdienas līdz svētdienai ar labu saturu un vērtīgu informāciju. Tāpat priecājamies, ka mums izdevās noķert brīdi, kad vēl nebija spēkā Covid-19 stingrie ierobežojumi, un aizbraukt pieredzes apmaiņā uz Kuldīgas un Rēzeknes nedzirdīgo biedrību. Jaunajā gadā vēlamies, lai tiktu mainīta Nedzirdīgo dienas pasākuma forma – lai šajā svētku dienā mūsu amatiermāksliniekiem nebūtu jāuzstājas, bet lai šajā dienā tiktu organizēts kāds pasākums tieši viņiem, piemēram, meistarklases.

VALMIERAS RB

Valmieras RB valdes priekšsēdētāja Dace Lāce: “Covid-19 dēļ šis gads nebija patīkams. Neskatoties uz to, tomēr piedzīvojām jaukus notikumus. Mums ir jauns LNS prezidents, jauna LNS vadība. Veiksmīgi attālināti notika LNS 101 gada jubilejas pasākums un Nedzirdīgo dienas pasākums. Priecē labā sadarbība ar Valmieras pašvaldību. Ar tās atbalstu notika divi labās prakses pieredzes apmaiņas braucieni – uz Rīgas RB un Kuldīgas RB. Tāpat prieks par mūsu biedru aktīvo iesaistīšanos biedrības telpu un apkārtnes sakopšanā. Sarīkojām divas lielas talkas, tā bija arī lieliska iespēja biedriem satikties. Ceru, ka nākamajā gadā mums būs vairāk iespēju kontaktēties klātienē.” ●

Teksts: Inese Immure Foto: Laura Gaile

SABIEDRĪBAS ATTIEKSME KĻŪST SAPROTOŠĀKA

Aizejošā gada noslēgumā un jaunā gada sākumā tradicionāli atskatāmies uz paveikto un plānojam nākamā gada darbus. Intervijā *Kop-soli* LNS prezidents EDGARS VORSLOVS atzīst, ka šajā gadā izdevies paveikt daudz un nākamajā gadā galvenā uzmanība būs jāpievērš valsts deleģēto uzdevumu sekmīgai izpildei un energoefektivitātes paaugstināšanai ēkās Rēzeknē un Rīgā.

Kā vērtējat LNS jaunās valdes paveikto četrus mēnešos?

Šī gada pēdējie četri mēneši valdei aizriņķējuši darba dunā, darāmā bijis tik daudz, ka laiks aizritējis nemanot. Uzreiz pēc darbu sākšanas nācās plānot Nedzirdīgo nedēļas pasākumus, kas šoreiz notika attālināti, – bija gan dažādas diskusijas, gan intervijas masu medijos par nedzirdīgajām personām aktuālām problēmām, gan tikšanās Baltijas valstu nedzirdīgo organizāciju vadības līmenī, gan virtuālais koncerts.

Svarīgākie paveiktie darbi:

- projekta *Demokrātijas kultūras laboratorija* izstrāde LNS kongresā apstiprinātās darbības programmas realizācijas nodrošināšanai. Projekta realizācijai piešķirts finansējums no Aktīvo iedzīvotāju fonda gandrīz 104 000 EUR apmērā, un tas tiks realizēts līdz 2023. gada nogalei;
- lēmuma pieņemšana par uzvarētāju un līguma noslēgšanu par LNS ēkas Rīgā, Elvīras ielā 19 k-2 (ēka, kurā atrodas LNS valdes birojs un Surdotehnikās palīdzības centrs) energoefektivitātes paaugstināšanu gandrīz pusmiljona eiro apmērā;
- sadarbībā ar Labklājības ministriju zīmju valodas tulku pakalpojuma izce-

nojumu paaugstināšana un papildu finansējuma piesaistīšana sociālās rehabilitācijas, zīmju valodas tulka un surdotehnikas nodrošināšanai 2022. gadā vairāk nekā viena miljona eiro apmērā.

Gada nogalē notiek labdarības maratons *Dod pieci!*, kas šogad uzmanību pievērš vides pieejamības problemātikai, tai skaitā arī cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. LNS sadarbojas ar šī maratona organizatoriem, tas dod iespēju iepazīstināt sabiedrību ar personu ar dzirdes traucējumiem ikdienā. Priecē, ka sabiedrības attieksme mainās un tā kļūst saprotošāka, un mēs katrs ar laiku to varēsim just ikdienā.

Kādi prioritārie darbi LNS valdei būtu jāpaveic nākamajā gadā?

LNS valdes galvenais uzdevums ir kongresā apstiprinātās darbības programmas realizācija. Manā skatījumā nav tādu prioritāro darbu, bet gan konkrētā brīža aktuālie darbi. 2022. gadā galvenā uzmanība būs jāpievērš valsts deleģēto uzdevumu sekmīgai izpildei, kur klāt nācis liels papildu finansējums. Būtisku uzmanību prasīs arī ar energoefektivitātes paaugstināšanu ēkās Rēzeknē, Raiņa ielā 5A un Rīgā, Elvīras ielā 19 k-2 saistītās darbības, kur, pēc pašreizējām prognozēm, būs jāiegulda arī liels LNS finansējums. Remontdarbu laikā klientiem būs jāsasakarā ar neērtībām, saņemot pakalpojumus pirmajā pusgadā. Būs jāsāk realizēt projekts *Demokrātijas kultūras laboratorija*. Protams, arī ikdienas darbs personu ar dzirdes invaliditāti interešu pārstāvēšanā un aizstāvēšanā sadarbībā ar dažādām valsts institūcijām un nevalstiskajām organizācijām.

Ko vēl sagaidāt no nākamā gada?

2022. gadu sagaidu ar cerībām, ka beidzot atkāpsies Covid-19 pandēmija, kas ilgst jau gandrīz divus gadus un ierobežo personīgos kontaktus un līdz ar to LNS biedru socializēšanās iespējas. Ceru, ka mēs varēsim atkal pulcēties savos svētkos, cits citam paspiest roku un apskauties. Pēc ķīniešu horoskopa nākamais gads paies Tīģera zīmē. Šis dzīvnieks ir enerģisks, tāpēc no tā gaidu enerģijas pieplūdumu mūsu darbu veikšanai un ieceru īstenošanai.

Ko novēlat LNS biedriem Ziemassvētkos un Jaunajā gadā?

Ziemassvētki ir cerību un pārdomu laiks. Mēs katrs ar savām labajām domām un darbiem varam radīt brīnumus, tikai pašiem ir jānotic – ja patiesi kaut ko vēlamies, tad viss ir iespējams. Novēlu LNS biedriem Jaunajā gadā laimi un veselību un neizsīkstošu enerģiju savu ieceru īstenošanā! ●

—Līga Bauere, LNS Goda biedre

AR ATVĒRTU SIRDĪ UN PRĀTU JAUNAJĀ GADĀ

Sveicu jaunievēlēto LNS prezidentu Edgaru Vorslovu, kuram ir liela pieredze, lai veiktu šo darbu. Viceprezidents Ivars Kalniņš, strādājot kopā ar jauno prezidentu, veidos savu karjeru kopā ar stipriem cilvēkiem. Viceprezidente Brigita Lazda jau ir pieredzējusi savā lauciņā, kopā ar savu kolektīvu tiek galā nenogurstoši.

Man prieks, ka Starptautiskajā nedzirdīgo nedēļā no 20. līdz 26. septembrim katru dienu notika dažādi attālināti pasākumi.

Lieliski tika parādīti daudzveidīgi videomateriāli. Cepuri nost pasākumu organizētāju priekšā! Nedzirdīgo nedēļas noslēgumā prezidents Edgars Vorslovs mums, LNS biedriem, atgādināja, ka mēs savā zīmju valodā varam daudz ko sasniegt! Piekritu, bet jāatceras, ka dzīve nav dzeja, nedz puķu leja, bet – cīņas lauks.

Ir Ziemassvētku laiks – gaiši deg svecītes visgarākajās naktīs. Lai deg svecītes un vairojas prieks! Lai arī jums, LNS biedri, atvērta sirds un prāts, lai varat

strādāt pat pelēkajā ikdienā.

*No zaļas egles sīkstums cerībām
Un sirdsmiers, ko Ziemassvētki dod.
Bet vērtības priekšdienām nākamām
Mums pašiem sūrā darbā jāatrod.*

Jaunā gadā mums visiem ir viena vēlēšanās – lai pasaulē beidzas pandēmija!

Lai jums sirdī svētku sajūta un svētku kara siltums, lai veiksmē un panākumi, mazliet prieka un riekšava sapņu, lai gaišas ir jaunā gada takas! ●

—Inese Immure

VAI JAUNĀ 112 LIETOTNE APMIERINĀS NEDZIRDĪGO CILVĒKU VAJADZĪBAS

8. decembrī LNS vadība piedalījās Iekšlietu ministrijas Informācijas centra organizētajā attālinātajā sanāksmē, lai iepazītos ar izstrādāto 112 mobilo lietotni un sniegtu ieteikumus tās funkcionalitātes uzlabošanai, lai tā būtu ērta lietošanā un atbilstu cilvēku ar dzirdes un/vai runas traucējumiem vajadzībām.

Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs šobrīd īsteno ERAF projektu *Vienota kontaktu centra platforma operatīvo dienestu darba atbalstam un publisko pakalpojumu piegādei*. Tas paredz uzlabot ārkārtas palīdzības sniegšanas pakalpojumu efektivitāti, kā arī uzlabot šī pakalpojuma pieejamību sabiedrībai, jo īpaši cilvēkiem ar dzirdes un/vai runas traucējumiem. Tāpēc tiek izstrādāta 112 lietotne mobilajiem telefoniem (*iOS* un *Android* operētājsistēmām). Tā atvieglotu cilvēkiem ar dzirdes un/vai runas traucējumiem izsaukt palīdzību.

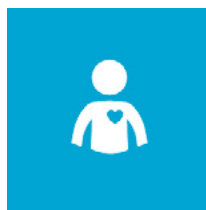
Jauno 112 lietotni demonstrēja tās izstrādātājs SIA *Meditec*. Tā nodrošina iespēju izsaukt ārkārtas dienestus tikai rakstiskā formā, kas neapmierināja LNS pārstāvjus. LNS prezidents Edgars Vorsklovs atzīmēja, ka kārtējo reizi valsts iestādes uzskata sevi par zinošākām un lietotnes izstrādes sākuma posmā nesarbojās ar gala lietotājiem – cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. “Kāpēc tiek piedāvāta saziņa tikai rakstiskā formā?! Mēs informāciju gūstam caur zīmju valodu,” jautāja un skaidroja Edgars Vorsklovs. Tāpat LNS pārstāvji interesējās, vai lietotnes izstrādānē tika ņemta vērā Lietuvas pieredze, kas nedzirdīgajiem nodrošina iespēju izsaukt 112 ar tulka palīdzību. Kā paskaidroja Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Operatīvās vadības pārvaldes Zvanu apstrādes un resursu vadības nodaļas

priekšnieks Hermanis Plisko, ka Lietuvas pieredze ir zināma. Tur 112 zvanu centram tiek nodrošināti apmaksāti tulki, kamēr Latvijā tādās iespējas šobrīd nav. Tāpat Lietuvā 112 lietotnes izmantošana nodrošināta tikai saviem cilvēkiem – nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem, toties Latvijā 112 lietotni varēs izmantot visi Latvijas iedzīvotāji ar dzirdes un/vai runas traucējumiem, kā arī ārzemnieki, kas iebrauks Latvijā, jo lietotnē teksts būs arī angļu un krievu valodā. SIA *Meditec* paskaidroja, ka šobrīd tehniski nav iespējams veikt videostraumēšanu jeb ziņu nodošanu videoformātā. Par zīmju valodas tulka pievienošanu 112 lietotnei varētu domāt nākotnē, kad pārstrādās lietotnes platformu.

Sanāksmes noslēgumā dalībnieki vienojās, ka aplikāciju nepieciešams papildināt ar piktogrammām (zīmējumiem). Tas atvieglos ārkārtas dienestu izsaukšanu cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem.

Jauno 112 mobilo lietotni sola gatavu lietošanai janvārī vai februārī.

Tikmēr Hermanis Plisko aicina izmantot lietotni *eVeselībasPunkts (eveselibaspunkts.lv)*. Lietotne sniedz iespēju veikt zvanu uz ārkārtas tālruni 113, vienlaicīgi nododot zvanītāja atrašanās vietas datus (GPS koordinātes) un pamatinformāciju par zvanītāju Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta dispečeriem. Lietotne nodrošina iespēju veikt zvanu savam ģimenes ārstam vai uz Nacionālā veselības dienesta ģimenes ārstu konsultatīvo tālruni. Tajā ir iespējams redzēt sev tuvāko medpunktu karti, informāciju par medpunktu un kā līdz tam nonākt. ●

NOSLĒGTS BŪVDARBU LĪGUMS ENERGOEFECTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANAI ĒKAI RĪGĀ

2021. gada 15. novembrī atklātā konkursa *Būvdarbi ERAF projekta “Energoefektivitātes paaugstināšana LNS ēkai Elvīras ielā 19 k-2, Rīgā” līguma Nr. 4.2.1.2/19/I/010 ietvaros-3*, ID Nr. LNS 2021/7 ERAF, rezultātā tika noslēgts līgums ar SIA *LEBEG* par būvdarbu veikšanu LNS ēkā Elvīras ielā 19 k-2, Rīgā par summu 421 970,80 EUR bez PVN. Konkursā kopumā piedalījās desmit pretendenti.

Būvdarbi noritēs līdz 2022. gada jūlijam, lai paaugstinātu energoefektivitāti ēkai Elvīras ielā 19 k-2, kurā tiek nodrošināta valsts deleģēto pārvaldes uzdevumu izpilde. Siltumenerģijas ietaupījums pēc projekta īstenošanas būs ne mazāks kā 30 % gadā. Projekta īstenošanas gaitā kopējais enerģijas patēriņš samazināsies par 201 850,21 kWh gadā (samazinājums 30,16 no kopējā enerģijas patēriņa %), bet oglekļa dioksīda (CO₂) emisiju samazinājums projekta īstenošanas rezultātā būs 47 185,51 kg CO₂ gadā (samazinājums 37,34 %).

Projekta kopējās izmaksas ir 537 247,37 EUR, attiecināmās izmaksas ir 445 384,00 EUR (ERAF finansējums ir 378 576,00 EUR (85 %), valsts budžeta finansējums ir 66 808,00 EUR (15 %)), bet privātās neattiecināmās izmaksas (LNS ieguldījums) ir 91 863,37 EUR. ●

—Inese Immure

VĀJDZIRDĪGO UN NEDZIRDĪGO NOTIESĀTO TIESĪBAS UZ VIDEOSAZIŅU

Šogad 29. jūnijā stājās spēkā vairāki grozījumi Latvijas Sodu izpildes kodeksā. Viens no tiem paplašina notiesāto vājdzirdīgo un nedzirdīgo cilvēku saskarsmes iespējas ar tuviniekiem, izmantojot videosaziņu.

Iepriekš vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem notiesātajiem nebija tiesības uz videozvanu. Ņemot vērā viņu ierobežotās iespējas izmantot telefonsarunas kā saziņas veidu, bija nepieciešams rast risinājumu minēto personu tiesību uz saziņu paplašināšanai.

Papildus Kodeksā noteiktajām tiesībām vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem notiesātajiem slēgtajā cietumā, izņemot uz mūžu notiesātas personas, ir tiesības izmantot videosaziņas iespēju saziņai ar radniekiem, laulāto un citām personām bez brīvības atņemšanas iestādes pārstāvja klātbūtnes:

1. Soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē – videosaziņu uz laiku līdz 30 minūtēm trīs reizes mēnesī.
2. Soda izciešanas režīma vidējā pakāpē – videosaziņu uz laiku līdz 30 minūtēm divas reizes mēnesī.
3. Soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē – videosaziņu uz laiku līdz 30 minūtēm vienu reizi mēnesī.

Savukārt tiem vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem notiesātajiem, kuri sodu izcieš daļēji slēgtajos cietumos vai audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem, ir tiesības izmantot videosaziņas iespē-

jas bez skaita ierobežojuma uz laiku līdz 30 minūtēm saziņai ar radniekiem, laulāto un citām personām bez brīvības atņemšanas iestādes pārstāvja klātbūtnes. Nedzirdīgajiem un vājdzirdīgajiem notiesātajiem daļēji slēgtajā cietumā un audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem tiesības izmantot videosaziņas iespēju bez skaita ierobežojuma ir noteiktas atbilstoši tiesību uz telefonsarunām apjomam attiecīgajos cietumos. Nedzirdīgajiem un vājdzirdīgajiem notiesātajiem videosaziņa ir telefonsarunu alternatīva, jo minētajiem notiesātajiem invaliditātes dēļ nav iespējams pilnvērtīgi īstenot tiesības uz saziņu telefonsarunas veidā.

Šobrīd ieslodzījuma vietās ir 20 vājdzirdīgie un nedzirdīgie notiesātie.

Paldies Tieslietu ministrijas Komunikācijas departamenta direktorei Lanai Mauliņai par palīdzību raksta sagatavošanā. ●

—Aija Sannikova

LNS PROJEKTAM PIEŠKIRTS FIANANSĒJUMS

2021. gada novembra beigās ir saņemta ziņa no Aktīvo iedzīvotāju fonda, ka LNS projektam *Demokrātijas kultūras laboratorija* piešķirts finansējums.

Projekta mērķis ir veicināt nedzirdīgo cilvēku iesaisti pilsoniskās aktivitātēs un viņu prasmju attīstību.

Demokrātiskās kultūras attīstība un pilsoniskās iesaistes paaugstināšana projektā notiks:

1. Attīstot nedzirdīgo cilvēku prasmes argumentēti piedalīties diskusijās par pilsoniskās līdzdalības lomu, mērķiem un veidiem, stiprinot demokrātiskas sabiedrības veidošanos.
2. Īstenojot sabiedrības informēšanas kampaņu četros Latvijas reģionos par nedzirdīgo cilvēku pilsoniskās iesaistes praksi, iekļaujot šajā kampaņā mērķgrupas dalībniekus.
3. Sekmējot nedzirdīgu cilvēku pieredzes iegūšanu demokrātiskā līdzdarbībā un lēmumu pieņemšanā biedrības stratēģijā noteikto darbību realizēšanai.
4. Organizējot nometni biedrības līderiem organizācijas kapacitātes stiprināšanai.

Projektā atbalstu sniegs 256 dalībniekiem. Plānotais projekta ilgums – divi gadi. ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: STEM Education Works

KODĒŠANA NEDZIRDĪGIEM BĒRNIEM

Ņujorkā noticis kompānijas *Google* organizētais pasākums *Kodēšana nedzirdīgiem bērniem* (tulkojumā no angļu valodas *Deaf Kids Code*). Pasākums tapis sadarbībā ar vairākām nedzirdīgo skolām, lai pastāstītu par to, kā notiek kodēšana. *Kopsoli* apkopoja informāciju par pasākumu un par organizāciju, kas piedāvā bērniem apgūt kodēšanu.

Kodēšana nedzirdīgiem bērniem organizācijas dibinātāja ir Širīna Hafīza. Viņas dēls piedzima vājdzirdīgs, un tieši viņa dēļ Širīna izveidoja šo organizāciju.

Bens Pīks ir kompānijas *Google* nedzirdīgais darbinieks. Viņš ir pārliecināts: bērniem, kuri vēlas studēt kodēšanu, tas noteikti ir jādara. "Dariet to, kas jums patīk! Sekojiet savam sapnim," viņš

teica pasākuma laikā.

Pasākums bija unikāls – tajā sapulcējās dažādi cilvēki: gan nedzirdīgie, gan vājdzirdīgie, gan dzirdīgie, un visi strādāja kopā. Mērķis ir saprast, kā vislabāk izmainīt pasauli.

Organizācija *Kodēšana nedzirdīgiem bērniem* popularizē tehnoloģijas un skaitļošanas prasmes, lai sekmētu nedzirdīgo un vājdzirdīgo skolēnu sociālo un ekonomisko iemaņu attīstību. Organizācijas ietvaros tiek rīkoti semināri, kas sniedz vidusskolēniem iespēju izmēģināt kodēšanu praksē. Ar šādiem projektiem ir iespējams padarīt skaitļošanas un tehnoloģiju jomas daudzveidīgākas un iekļaujīgākas, kā arī nedzirdīgie paši var uzlabot nākotnes tehnoloģijas, padarot tās sev pieejamākas.

Organizācija piedāvā arī kodēšanas nodarbības un tiešraides interaktīvās nodarbības, kas īpaši aktuālas ir pandēmijas laikā. Kādā intervijā organizācijas dibinātāja uzsvēra, ka viens no viņu mērķiem ir rast mācību iespējas prasmju uzlabošanai, lai nedzirdīgie un vājdzirdīgie varētu zemu atalgotu darbu nomainīt uz konkurētspējīgāku ar augstāku algu.

Sīkāka informācija atrodama organizācijas mājaslapā deafkidscode.org. ●

Teksts: Egija Salaciete Foto: Ievas Solovjovas personiskais arhīvs

PRIECĀJOS PAR IESPĒJU BŪT TULCEI

Turpinājums no 1. lpp.

Kāda bija tava bērnība?

Tā bija gan skaista un jauka, gan nežēlīga. Mani vecāki, Inta un Emīls Strodi, bija vārdzirdīgi. Mēs dzīvojām skaistā lauku viensētā dziļos Latgales laukos, kur viesmīlīgums piemita tikai dažiem kaimiņiem, bet pārsvarā vietējie iedzīvotāji pret mums izturējās noraidoši un nepieklājīgi. Visu bērnību vajadzēja cīnīties par to, ka vecāku vārdzirdība nepadara viņus un arī mani par dumju, neko nevarošiem, nezinošiem, nespējīgiem un kopumā par citādākiem cilvēkiem.

Mūsu ģimeni vietējie iedzīvotāji sauca par "mēmuļiem" jeb "mēmo ģimeni". Diemžēl tāda ir cilvēku neiecietība un nezināšana par cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem.

No bērnības es mammai un tētim tulkoju citu cilvēku teikto nevis zīmju valodā, bet, lēnām un izteikti artikulējot ar muti, pārstāstīju teikto, jo viņi prata sacīto nolasīt no lūpām. Tāpēc arī tagad runāju ar "platu muti", strādājot par tulku, jo šis pieradums palicis no bērnības. Mūsu mājās zīmju valoda bija tikai starp tēti un mammu (tā bija "vecā zīmju valoda" un pa kādai pašu izdomātai zīmei, jo, kad viņi mācījās skolā, viņiem bija uzsvērti tieši runas mācība, nevis zīmes). Ar mani viņi nerunāja zīmju valodā un nemācīja to, bet gan teica, ka tad, kad es izaugšot liela, pati izlemšot, vai vēlos to iemācīties. Atceros to, ka mamma ar tēti runāja zīmju valodā, bet, ieraugot mani, viņi sāka runāt balsī viens ar otru un mani. Zīmju valodu iemācījos SIVA koledžā, kur apguvu surdotulka profesiju, un mācos to katru dienu darbā, jo laiki mainās un veidojas jaunas zīmes.

Kopumā esmu pavadījusi skaistu bērnību ar saviem brīnišķīgajiem vecākiem burvīgā vietā, jo lauki dod man spēku un atelpu, kā arī esmu pateicīga tēta māsas ģimenei, kura mūs atbalstīja un atbalsta joprojām ikvienā dzīves situācijā.

Kāds ir tavš ceļš uz zīmju valodas tulka darbu?

Tas ceļš bija straujš un negaidīts. Atceros, ka man, pavisam mazam bērnam, mammas draudzene Dace kādā pasākumā teica: "Kad izaugsi liela, tu būsi tulks!" Es gan uz to lepnī atbildēju: "Nē!" Joprojām nesaprotu, kāpēc tā atbildēju... (smejas) Pēc tehnikuma absolvēšanas domāju par tālākām studijām, skatījos Latvijas Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes

un Latvijas Lauzkaimniecības universitātes piedāvājumus, bet neviena studiju programma mani neieinteresēja. Bija doma – varbūt studēt muitas jomu, jo tad darbs būtu tuvāk mājām, taču šī ideja izpalika.

Kādu dienu māsīca pamanīja laikrakstā sludinājumu, ka SIVA koledža aicina uz surdotulku studijām, un pateica to man. Ilgi nedomājot, pieteicos un ļoti priecājos par savu izvēli!

Kā pandēmija ietekmējusi tulkošanas darbu?

Pandēmijas ietekmē ir samazinājies izbraukumu skaits jeb pakalpojuma sniegšana uz vietas, toties palielinājies gadījumu skaits, kad tiek nodrošināta attālinātā tulkošana. Tā ir laba iespēja klientiem saņemt tulka pakalpojumu pandēmijas laikā, bet pandēmijas sākumā tas process bija apgrūtināts, jo attālinātajās sarunās iestādes nemitīgi atgādināja, ka tulkam informāciju nedrīkst sniegt sakarā ar datu aizsardzības likumu, kurš paredz, ka trešajām personām informāciju nodot ir aizliegts. Tagad šī situācija ir uzlabojusies, jo daudzas iestādes saprot mūsu darba specifiku, līdz ar to varam vairāk informēt klientus. Vienīgā problēma, kas ir saglabājusies, ka attālinātās tulkošanas kvalitāti ietekmē interneta savienojuma ātrums. To var ietekmēt iestāžu sienas biežums, citu iekārtu tuvums interneta modemam, līdz ar to pazūd komunikācijas kvalitāte, jo interneta savienojums pazūd un attēls sastingst.

Tie ir jauni izaicinājumi, kas mums jāpieņem, jo tā, kā bija agrāk, diez vai turpmāk būs.

Ko dzirdīgie mēdz jautāt vai teikt, kad pirmoreiz sastopas ar nedzirdīgo un zīmju valodas tulku?

Dažreiz sejas izteiksme liecina par neizpratni, kas es esmu, pārsvarā prasa, kur par tulku var mācīties, cik ilgi jāmacās, vai zīmju valoda visā pasaulē ir vienāda, kāda ir mana saikne ar nedzirdīgajiem. Tajos brīžos sākas intervija ar tulku.

Dažreiz ir gadījies, ka mani uzrunā par klienta māti, meitu, dažreiz pat par draudzeni vai sievu. Tad īpaši uzsveru, ka esmu TULKS un skaidroju, ko dara surdotulks.

Vai ir bijušas kuriozas situācijas tulka darbā?

Attālinātā tulkošanā gadās, ka dzirdīgie paķer klienta mobilo telefonu vai planšetdatoru un liek kamerai priekšā savu ausi vai vienu aci, līdz ar to es visā ekrānā redzu aci vai ausi.

Bija gadījums, kad viens ārsts pusmūža gados, kamēr veica klientam procedūru, man teica: "Cik jūs gara! Ja gribētu jūs nobučot, nevarētu aizsniegties..."

Man gadījās arī tā – devos tulkot uz kādu iestādi un tur sastapu savu topošo vīru. Divas reizes bija jāiet uz vienu iestādi, un tās darbinieks "uzmeta man aci" un es viņam. Pēc kāda laika jau iepazīnāties un nu jau septembrī svinējām kāzas! Gadās arī tā!

Vai ir bijušas situācijas, kad nedzirdīgais aiziet ar tulku, bet otra puse lūdz tulku iziet ārā, sakot, ka pašī tiks galā?

Protams, ir bijušas, taču ļoti reti, jo tās ir veiksmīgi atrisinātas, izskaidrojot lietas būtību un to, ka klientam ir tiesības uz tulku un tulkoju to, ko klients saka. ●

JA NEPIEDĀVĀ PIEEJAMU KULTŪRU, NEBŪS ARĪ INTERESES

10. decembrī Latvijas Radio 1 raidījums *Kultūras rondo* piedāvāja klausītājiem tēmu *Kultūras pieejamība cilvēkiem ar dzirdes vai redzes traucējumiem*. Par to, vai iespējams pilnvērtīgi baudīt kultūru nedzirdīgiem cilvēkiem un ar kādiem izaicinājumiem viņiem jāsaskaras, iekļaujoties kopējā kultūras pasaulē, aizejot uz koncertu, teātri vai mākslas izstādi, stāstīja LNS viceprezidents Ivars Kalniņš.

Ivars Kalniņš intervijā norādīja, ka kultūras nozare ir vissliktāk pieejama tieši nedzirdīgiem cilvēkiem, jo ir daudz barjeru un nav piedāvātas iespējas. Nevis

bailes attur apmeklēt kādu kultūras pasākumu, bet gan tieši intereses trūkums, kas radies, jo kultūra gadiem nav bijusi pieejama cilvēkiem ar dzirdes problēmām.

Ivars uzsvēra to, ka "vienīgais, kur mēs varam aiziet, ir kino, jo visas filmas ir titrētas. Uz teātri aiziet mēs nevaram, vienīgi Rīgas Krievu teātrī ir subtitri un arī Latvijas Nacionālajā operā, ja dzied kādā citā valodā."

Stāstot, kā viņš pats bauda kultūru, Ivars Kalniņš atklāja, ka cenšas biļetes nopirkt tuvāk skatuvei, lai izjustu skaņas vibrācijas, ritmu, paaugstinātās skaņas, redzētu, kas notiek uz skatuves, izlasītu

titrus un nolasītu aktieru emocijas no viņu sejām. Ja televīzijā rādītu, piemēram, koncertu ar titriem, tas nozīmētu, ka vismaz televīzijā kultūras raidījumi ir pieejami. Tad nedzirdīgiem cilvēkiem domāšana un attieksme pret kultūras pasākumiem mainītos, pārliecināts ir Ivars. ●

Pilnu intervijas tekstu lasiet LSM mājaslapas sadaļā *Kultūra/Kultūrtelpa*.

—Valda Lutīņa

VAIRĀK IESPĒJU IEKĻAUTIES DZIRDĪGO PASĀKUMOS

Jau astoto gadu Latvijas Radio 5 – Pieci.lv organizē labdarības maratonu *Dod pieci!**. Šī gada maratons veltīts vides pieejamības problēmām, aicinot sabiedrību ieraudzīt to cilvēku ikdienu, kam ir redzes, dzirdes vai kustību traucējumi. Šajā maratonā Latvijas Radio 5 sabiedrību iepazīstina ar nedzirdīgo Madaru Indriksoni, kas studē mākslas dizainu Mākslas akadēmijā.

Interviju ar Madaru zīmju valodā tulkoja Egija Salaciete, un tai bija nodrošināti subtitri. Interviju var noskatīties *Dod pieci* Facebook profilā. *Kopsoli* piedāvā šīs sarunas fragmentu.

Kādi ir tavi lielākie izaicinājumi, dzīvojot vidē, kas ne vienmēr ir pieejama visiem?

Piemēram, lekcijās ir neērtības sajūta. Esmu vienīgā nedzirdīgā, bet visi pārējie ir dzirdīgie. Ja būtu vairāk nedzirdīgo studentu, tad man būtu iespēja papļāpāt. Reizēm arī noderētu kāds, kurš pateiktu, par ko dzirdīgie runā.

Runājot par iekļaušanos dzirdīgo vidē, labi, ja ir cilvēki, kuriem ir interese par nedzirdīgajiem un kuri vēlas sazināties ar viņiem. Esmu novērojuši, ka ir divu veidu dzirdīgie cilvēki. Vieni ir gatavi uzsākt sarunu ar mums, citi baidās un norobežojas. Man bija pozitīva pieredze ar kādu sievieti, kura iepriekš ar nedzirdīgajiem nebija saskārusies. Viņa uzreiz bija labvēlīgi noskaņota: "Tu nedzirdīga? Kāda starpība?! Mēs abas varam sarunāties, esam vienādas." Viņa sarunā izmantoja žestus un mīmiku. Saskarsmē ar

viņu jutos atbrīvoti. Ar citiem jūtu tādu kā neredzamu sienu priekšā – komunikācija neveidojas.

Kas, tavuprāt, varētu veicināt komunikāciju un sapratni starp dzirdīgiem un vājdzirdīgiem sabiedrības locekļiem?

Mūsdienās tie ir telefoni, ar kuriem var sazināties rakstiski. Tātad sākumā varam censties sazināties rakstiski, izmantojot telefonu papīra vietā. No savas pieredzes varu teikt, ka ar lielāko daļu cilvēku var atrast veidu, kā sazināties: ar žestiem, ar telefonu, ar mīmiku.

Reizēm negatīvu pieredzi piedzīvoju veikalā, kad cenšos pārdevējai kaut ko pajautāt un lūdzu atbildēt rakstiski. Tad pārdevēja kļūst nervoza un rāda neapmierinātu sejas izteiksmi.

Ko tu sagaidi no sabiedrības?

Lai cits citu saprot un pieņem. Nevajag veidot robežas. Nebaidīties no nedzirdīgajiem, jo mēs visi esam vienādi... Dzirdīgie var brīvi mums pamāt ar roku un pateikt "čau". Tālāk sarunu var turpināt, rakstot telefonā, un tad jau komunikācija attīstīsies. Es vēlētos, lai mums, nedzirdīgajiem, būtu vairāk iespēju iekļauties dzirdīgo pasākumos, lai mēs tajos justos brīvi un būtu kā daļa no tās sabiedrības.

* *Labdarības maratons Dod pieci!* ir daļa no starptautiska projekta *Serious Request*, kurā dažādās Eiropas valstīs radio dīdžeji nedēļu raida no īpašas stikla studijas, pievērsot uzmanību konkrētai labdarības maratona izraudzītai grupai vai sabiedriski nozīmīgai tēmai. ●

—Inese Immure

NEDZIRDĪGIE ZĪMJU VALODAS LIETOTĀJI RAKSTA DIKTĀTU

27. novembrī notika VII pasaules diktāts latviešu valodā, un pirmo reizi tā rakstīšanā bija iespēja piedalīties arī vādzirdīgiem un nedzirdīgiem cilvēkiem, kuri zina zīmju valodu, jo diktātu pārraidīja Latvijas Televīzija (LTV), tiešraidei internetā nodrošinot surdotulkotāju.

“Pasaules diktāta latviešu valodā organizatoriem ir svarīgi rast iespēju ikvienam gan Latvijā, gan citviet pasaulē piedalīties, tāpēc tiek domātas un meklētas arvien jaunas auditorijas un komunikācijas kanāli, kā interesentus uzrunāt. Mums nozīmīga ir ne tikai latviešu valodas popularizēšana un pilnveidošana, bet arī sabiedrības integrācijas jautājumu aktualizēšana,” uzsver Raimonds Grants, nodibinājuma *Pasaules valoda* valdes loceklis un viens no pasaules diktāta latviešu valodā organizatoriem. Viņš atzīmē, ka šogad pirmo reizi bija iespēja sadarboties ar LTV, kas piedāvāja tiešraides translāciju, tādējādi ļaujot iesaistīties arī vādzirdīgiem un nedzirdīgiem cilvēkiem. “Iepriekš esam devuši iespēju piedalīties arī Braila rakstā (neredzīgiem cilvēkiem), taču pērn un šogad Covid-19 radītie apstākļi un ierobežojumi to liedza, taču esam apņēmības pilni, ka jau nākamajā pasaules diktātā latviešu valodā piedalīsies gan neredzīgi, gan vādzirdīgi, gan nedzirdīgi cilvēki.”

Šoreiz nedzirdīgiem un vādzirdīgiem cilvēkiem bija dota vienlīdzīga iespēja ar pārējiem sabiedrības locekļiem novērtēt zināšanas latviešu valodas pareizrakstībā. Vai šo piedāvājumu viņiem bija iespējams pilnvērtīgi izmantot? Kā viņiem veicās? Par to saruna ar nedzirdīgiem zīmju valodas speciālistiem Ilonu Liniņu un Uldi Ozolu, kā arī ar LTV surdotulku Lauru Zeltiņu un Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas direktora vietnieci izglītības jomā Justīni Smuļķeviču.

BEZ DAKTILA DIKTĀTĀ NEIZTIKT

Tulkot diktātu ir pilnīgi atšķirīga pieredze nekā tulkot *Dienas ziņas* TV vai citu pasākumu, tāpēc Laura Zeltiņa atzīst, ka bija uztraucusies, neskatoties uz to, ka bija tulkojusi diktātus skolā, ka bija pieredze tulkot tekstu projektā *Tava klase*. Viņa apzinājās, ka, tulkojot diktātu, teksts būs sarežģītāks.

Kā redzējām, pasaules diktāta tulkošanas procesā ļoti daudz izmantoji daktilēšanu (rādīt katru burtu).

Bez daktila šajā procesā neiztikt. Uzdevums ir pārtulkot tekstu tā, lai informācija tiktu nodota korekti, jo, ņemot vērā katras valodas atšķirīgo gramatiku, vārdu izkārtojums tekstā var mainīties. Šajā gadījumā nācās tulkot “burtiski”, lai pierakstu varētu veikt pēc iespējas precīzāk. Tulkot bija grūti, jo visu laiku prātā iztēlojos, kā šis teksts būtu jātulko, ievērojot latviešu zīmju valodas gramatikas principus. Piemēram, “burkā jāliek gurķīši”. Zīmju valodā es tulkotu – “burka iekšā vajag likt maziņš gurķis”. Zīmju valodā nav vārda “gurķītis”. To var parādīt ar divām zīmēm, bet, ja nedzirdīgais skatītājs pierakstīs “mazs gurķis” vārda “gurķītis” vietā, tad tā būs kļūda. Tāpēc vārda beigās jāizmanto daktils, kā arī vārda “jāliek” sākuma daļa “jā” jābūvē daktilā, tad ar zīmi otru vārda daļu “lik” un beigās vēl jādaktilē galotne “iek”. Beigās sanāk, ka viss vārds tiek nodaktilēts. Un šāds prāta mežģis skrien pa manu galvu pirms un pēc katra dzirdētā vārda, bet kopā ir 307 vārdi. Varens treniņš smadzenēm!

Vai iepriekš bija iespēja iepazīties ar tekstu?

Bija iespēja tekstu izlasīt, bet nezināju, kā tas tiks lasīts diktātā – cik ātri, cik skaidra būs izruna u. tml. Kad diktāts sākās, temps mani pārsteidza, bet vēlāk jau sapratu un teicu sev: “Tikai mieru! Tekstu atkārtos, lasīs pa daļām, tu visu paspēsi!”

Ko vēlies piebilst par šo tulkošanas pieredzi?

Kad diktāts beidzās, tad uz ekrāna tas tika parādīts rakstītā formā un vēlreiz nolasīts. Tad guvu baudu, tulkojot tekstu tā, kā man patīk. Es priecājos, kad jūtu un saprotu, ka esmu paveikusi labu darbiņu, ka ir izdevies tekstu pārtulkot pietuvināti dabiskajai latviešu zīmju valodai.

Tulkojot no jebkuras valodas uz citu valodu, nevar tulkot informāciju burtiski, kā tas jādara diktātā. Ja mēs tulkotu no

angļu valodas “It is up to you”, tad, burtiski tulkojot, būtu – “tas ir augšā pa tu”, bet patiesībā – “tā ir tava izvēle” vai “tas ir tavā ziņā”. Piemērs no latviešu valodas. “Lūdzu atspoguļo 19. gs. notikumu” – burtiski tulkojot uz zīmju valodu, “lūdzu ATspogulis 19. GS notikt +MUS”, bet patiesībā būtu – “Lūdzu pastāsti, kas notika 19. gadsimtā”.

PĒC KATRA TEIKUMA FRAGMENTA PIERAKSTĪŠANAS UZREIZ JĀSKATĀS EKRĀNĀ

Kā veicās ar diktāta pierakstīšanu tiešraides laikā, pieredzē dalījās Ilona Liniņa.

“Ir pl. 12.05. Man ir sagatavots gan dators, gan balta papīra lapa un pildspalva. Pl. 12.15 sākās diktāts. Vispirms tika nolasīts viss teksts. Skatījos Lauras tulkojumu zīmju valodā, un manī ieslēdzās “stopkadrs”. Gribēju sākt pierakstīt, bet nespēju. Ja nolieķšu galvu, tad neredzēšu Lauras tulkojumu. Nomierinājos un noskatījos visu stāstu līdz galam. Tad sākās diktāts pa istam, katrs teikums tika lasīts trīs reizes. Vispirms viss teikums, tad teikuma fragmenti, tad atkal viss teikums. Tāpat katru reizi tika pateikts, ka sākas jauna rindkopa. Laura tulkoja ļoti labi, gandrīz visu vārdu galotnes viņa daktilēja. Tā es sapratu, piemēram, ka runa ir par kolēģi sievieti, nevis vīrieti. Visu labi varēju saprast, tomēr diezgan grūti bija pierakstīt. Īsākus teikumus izdevās pierakstīt veiksmīgi, bet tiklīdz garāki teikumi, tā vairāki vārdi pazuda. Laiku nozaga arī dažu vārdu minēšana, jo tuls zīmi “rūgts” izmanto, parādot gan “skābēti”, gan “mārrutks”, gan “ķiploks”. Tāpat vārdam “ķiploks” tika izmantota zīme “sīpols” un “daiviņa”. Savukārt, kad tulkoja upeņu “zariņu”, sākumā to sapratu kā “kātiņu”. Skatoties otro reizi, izrādījās, ka “zariņu”. Tad bija ļoti uzmanīgi jāskatās uz tulka lūpu kustībām – jācenšas vārdu nolasīt no lūpām vai

uzminēt. Beigās mana roka bija nogurusi no rakstīšanas, un vairs nespēju ātri pierakstīt. Tas ir tāpēc, ka ikdienā ar roku rakstām tikai īsus teikumus un vairāk rakstām datorā.

Ekrānā pamanīju, kā dzirdīgie raksta diktātu. Viņi var skatīties tikai uz papīru un koncentrēties rakstīšanai, galvu nepacēlušī. Mums, nedzirdīgajiem, pēc katra teikuma fragmenta pierakstīšanas uzreiz jāskatās ekrānā, lai redzētu tulka sacīto. Nav iespējams brīvi rakstīt, jo visu laiku jācenšas nenokavēt jauna teikuma sākumu. Es jau nedzirdu, kurā brīdī tiek atsākta diktēšana. Kad trešajā reizē tiek nolasīts viss teikums, tad nedzirdīgajiem nav iespējams vienlaicīgi skatīties uz tulkojumu un pārbaudīt teikumu uz papīra.”

Neskatoties uz grūtībām, Ilona atzīst, ka bija vērts piedalīties: “Tas bija interesanti un nedzirdīgajiem palīdz attīstīt latviešu valodas rakstītprasmi un paplašina latviešu valodas vārdu krājumu. Nākamajā reizē varētu veikties labāk, jo tagad ir iegūta pieredze, kā rakstīt diktātu.” Tomēr Ilona domā, ka nedzirdīgajiem vajadzētu organizēt diktātu ar savu tempu, ar vairākām atkārtotības reizēm.

Savs viedoklis ir arī Uldim Ozolam, kurš dzīvo un strādā Islandē. Viņš izmēģināja spēkus diktāta rakstīšanā vēlāk.

“Centos skatīties un saprast, ko tulks saka, bet tas tomēr bija grūti. Tie, kuri dzird, var saklausīt vārdus un teikumus, locījumus, rakstot skatīties uz papīru un koncentrēties. Bet nedzirdīgajiem zīmju valodas lietotājiem jāskatās un arī jādodomā vienlaicīgi divās valodās – zīmju un rakstu valodā, skatoties TV un rakstot uz papīra... Smadzenes var sākt “dūmot”! Manuprāt, ja tulks (nevaru gan to iedo-

māties) var daktilēt visus vārdus un teikumus, tad droši vien varētu uzrakstīt lēnām diktātu... Ir daudz kas vēl jāpārdomā!”

NEDZIRDĪGAJIEM VAJADŽĪGA CITA PIEEJA DIKTĀTA RAKSTĪŠANĀ

Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas direktora vietniece Justīne Smuļķēviča, kurai otra dzimtā valoda ir zīmju valoda, atzīst, ka pasaules diktāts latviešu valodā tiešām ir ļoti grūts.

Nedzirdīgajiem tas var būt liels pārbaudījums, ir jābūt ļoti uzmanīgiem. Tiek izmantotas dažādas teikumu konstrukcijas, valodas stili, personas un darbību laiki. Zīmju valodā ne vienmēr tas ir tik uzskatāmi un saprotami. Diktātā bieži ir ietverti vārdi, kurus varbūt ikdienā lietojam reti. Arī tas nedzirdīgajiem sagādā grūtības. Bet ceru, ka tie, kas piedalījās pasaules diktātā latviešu valodā, nenobijās un saprot, ka tas ir veidots, iekļaujot dažādas valodas lietojuma funkcijas – jābūt spējām uztvert dzirdēto vai tulka iztulkoto tekstu, nepieciešama lasīšanas un valodas sistēmas izpratne.

Vai Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā, kur mācās bērni ar dzirdes traucējumiem, raksta diktātus?

Jau pirmajā klasē ir apgūto vārdu diktāts. Skolotāja rāda zīmju valodā vārdus – skolēni raksta. Pēc tam kopā pārbauda, skolēni paši cenšas labot kļūdas. Un mēģina vēlreiz! Diktātus raksta ne tikai latviešu valodā, bet arī citos mācību priekšmetos. Sākumā tie ir vārdu un vārdu savienojumu diktāti, vēlāk jau teikumi un teksti. Skolēniem diktāti patīk un šķiet interesanti.

Varbūt nedzirdīgajiem zīmju valodas

lietotājiem ir vajadzīga cita pieeja diktāta rakstīšanā?

Jā, noteikti. Skolā skolotājs ņem vērā skolēnu vajadzības – zīmju valodā lēni stāsta, atkārtoti, min darbības laiku, uzsver personu, tiek izmantotas gramatikas atgādnēs, cenšas diktātos ietvert jau apgūtos vārdus. Skolēniem tiek dota iespēja sagatavoties un vērtēt savu veikumu. Tas viss ir ļoti svarīgi, lai skolēni nezaudētu patiku un interesi par latviešu valodu. Mēs, skolotāji, ļoti cenšamies radīt izpratni un mīlestību pret valodu. Mācām to saprast, izjust un lietot. Svarīgi, lai skolēni papildinātu savu vārdu krājumu, būtu ieinteresēti un vairāk lasītu.

Aicinu *Kopsoli* lasītājus domāt un rakstīt! Latviešu valoda ir skaista un bagāta. Tuvojas Ziemassvētki. Rakstiet kopā ar bērniem apsveikuma kartītes saviem mīļajiem un tuvajiem cilvēkiem! Rakstiet pasakas, lasiet tās bērniem vai draugiem! Izlasītas un pastāstītas pasakas zīmju valodā ir ļoti skaistas.

Kopsoli pievienojas tulces Lauras Zeltiņas atziņai, ka “varam priecāties, ka esam kļuvuši pamanāmāki plašākai sabiedrībai un nedzirdīgus cilvēkus cenšas iekļaut, sniedzot iespēju iesaistīties procesos, kuros līdz šim bija liegts. Cerams, ka šī pieredze organizatoriem un pārējiem iesaistītajiem rosinās domas par informācijas pieejamību visām sabiedrības grupām arī citos projektos”. ●

Diktātu ar tulkojumu zīmju valodā varat noskatīties LTV mājaslapas sadaļā *Nedzirdīgajiem* apakšsadaļā *Īpašie raidījumi*. Diktāta tekstu skatiet mājaslapas *raksti.org* sadaļā *Rezultāti 2021*.

—Baiba Bicēna

MAZSĀLĪTO GURĶU BLŪZS PASAULES DIKTĀTĀ

Trešo reizi rakstīju pasaules diktātu latviešu valodā. Virsraksts bija zināms jau iepriekš – *Mazsālīto gurķu blūzs*. Noskaņojos uz jautru gurķošanu. Tāpat kā pirms diviem gadiem, kad temats bija par sēnēm. Lai gan tur bija daudz nesaprotamu vārdu, pati rakstīšana sagādāja pozitīvas emocijas. Otrajā reizē, kad bija *Pasaka par vārdu tapšanu*, gāja daudz grūtāk. Toreiz nosūtītajā tekstā atstāju tukšas un uz *dullo* aizpildītas vietas.

Diktātu rakstot, izmantoju trīs “gadžetus”. Tekstu klausījos pa radio ar austiņām. Priekšā noliku planšeti, kurā bija ieslēgta LTV 1. programma – tiešraide no Nacionālās bibliotēkas. Otrajā planšetē

aizpildīju anketu vietnē *raksti.org*, bet tekstu rakstīju *wordā*. Nepatīk man tas mazais lodziņš, kas mājaslapā *raksti.org* atvēlēts diktāta rakstīšanai.

Priecīgs pārsteigums bija, ka aktiera Mārtaņa Meiera lasīto tekstu labi sapratu jau pirmajā reizē. Šķita, ka nezināmu, nesaprotamu vai uzminamu vārdu nemaz nav. Rakstīšana veicās daudz labāk un ātrāk nekā iepriekšējās reizēs.

Problēma radās pilnīgi neparedzēti, proti, neizdevās tekstu nosūtīt. Kaut kāda tehniska kļūda! Pārbaudīju anketu. Tā bija aizpildīta, bet teksts divaini pārklājies. Centos nosūtīt vairākas reizes, bet nekā. Tad ienāca prātā, ka LSM portālā arī varēja šo diktātu rakstīt. Ātri sameklēju vajadzīgo vietni, iekopēju, aizpildīju

anketu, nosūtīju. Šķita, ka paspēju.

Drīz internetā parādījās oriģinālteksts. Salīdzināju ar pašas rakstīto. Izskatījās, ka es ļoti mīlu domuzīmes... “Pusdaiviņu” vietā biju sadzirdējusi “pusgalviņas”. Vairākas kļūdas ielaidusi galotnēs. “Tirgus” vietā man bija “tiegus” – nepamanīta pārrakstīšanās kļūda, jo “e” un “r” atrodas blakus. Kārtējo reizi aizmirsu par vārda “lūst” pareizu locīšanu. “Fizionomists” vietā vajadzēja rakstīt “fiziognomists”. Vārdu “tikvien” biju sadalījusi divās daļās.

Vai rakstīšu diktātu arī nākamajā gadā? Domāju, ka jā. Vājdzirdīgie, kuri uzdrošinās to darīt, varētu rakstīt LNB konferenču zālē, kurā ir dzirdes cilpa, vai arī lietot FM uztveršanas iekārtas. ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Jevgēnija Puhova personiskais arhīvs

NEDZIRDĪGO SPORTA LEĢENDA – JEVGĒNIJS PUHOVS

JEVGĒNIJS PUHOVS ir Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas (agrāk Rīgas Speciālās internātpamatskolas bērniem ar dzirdes traucējumiem) skolotājs, caur kura rokām izgājuši simtiem nedzirdīgo. Nesen viņš nosvinēja skaisto 80 gadu jubileju, tāpēc sarunu sāku ar apsveikumu. “Paldies, ar katru gadu kļūstu jaunāks!” pozitīvi atbild Jevgēnijs. Trenējot nedzirdīgos 57 gadus, skolotājs atceras katru un lepojas ar katru.

Kāpēc izlēmāt kļūt par sporta skolotāju?

Ar sportu aizrāvos jau vidusskolā. Pēc skolas beigšanas treneris uzaicināja piedalīties Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūta (tagad – Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija) izlasē un ieteica arī tur mācīties. Tā mēs kopā ar draugu aizgājām uz institūtu mācīties par sporta pasniedzējiem.

Kā nonācāt pie nedzirdīgo bērnu un jauniešu trenēšanas?

Pēc institūta beigšanas strādāju skolā Kundziņsalā (Rīgā) un Stopiņu pamatskolā (Ulbrokā). Trīs dienas bija jābūt Kundziņsalā un trīs – Stopiņos. Bija grūti katru dienu no Rīgas braukt. Tad Rīgas Nedzirdīgo internātskolas fizikas un sporta skolotājs Eduards Teivāns uzaicināja mani pastrādāt ar nedzirdīgajiem. Viņš bija arī daiļlēcšanas treneris, bet es – daiļlēcējs, tāpēc zināja mani. Aprunājos ar vecākiem, viņi teica: “Kāda starpība? Bērni ir bērni!” Sākumā bija runa par vienu – izmēģinājuma – gadu. Pēc kāda laika sapratu, ka nav nekādas vainas, ir tikai jāstrādā. Panācām, ka sporta nodarbības notiek no 1. klases, nevis no 4. klases, kā bija iepriekš, kā arī dabūjām naudu peldbaseinam, inventāram un citām lietām. Es informēju par nepieciešamo darbu, un man visu kā uz burvju mājienu nodrošināja. Vēl bija sporta skolotāja Velta Kanniece, kura aizgāja strādāt par aušanas skolotāju. Velta darīja visu, lai es strādātu skolā. Paldies arī toreizējam skolas direktoram Imanam Freimanim un pedagogu kolektīvam, kuri mani atbalstīja. Tā es iesāku un strādāju līdz šim brīdim.

Liels paldies bijušajam LNS priekšsēdētāja vietniekam Aleksandram Celmam – viņš kā bijušais sportists ļoti atbalstīja skolu. Paldies arī toreizējai LNS vadībai – priekšsēdētāja vietniekam Jānim Barisam, priekšsēdētājiem Jānim

Liepam un Paulam Timermanim. Vēsture ir liela un plaša. Gara dzīve nedzirdīgo sportā!

Dzirdēju, ka esat trenējis arī Zani Embrekti – pasaules rekordisti peldēšanā nedzirdīgajiem.

Ar Zani Embrekti strādāju, sākot no 1. klases, iemācīju viņai peldēt. Zane ļoti daudz trenējās: četreiz nedēļā baseinā, divreiz sausajā treniņā plus sporta nodarbības skolā. Es trenēju viņu līdz pat skolas beigšanai. Viņa ir liels malacis! Man ārkārtīgi liels prieks par viņu.

Vai sekojat savu bijušo audzēkņu dzīves gaitām?

Jā, zinu viņu visus sasniegumus. Regulāri sarakstos gan ar Rūdolfu Stupānu, kas dzīvo un mācās Zviedrijā, gan ar Andri Bergmani, kurš strādā Zviedrijā un agrāk bija Rīgas Sporta kluba priekšnieks. Es veidoju rekordu tabulas peldēšanā, kuras regulāri papildīnu – sekoju visu savu bijušo audzēkņu rezultātiem. Agrāk bērniem bija cita atdeve – tagad ar viņiem ir ļoti grūti strādāt.

Ar kuriem saviem audzēkņiem vēl lepojaties?

Peldētāju ir simtiem! Katru gadu skolu beidz aptuveni desmit manu audzēkņu. Ja pieci no viņiem ir peldētāji, tad 50 gados tie ir 250. Manu skolēnu vidū ir olimpiskās sudraba medaļas ieguvēja peldēšanā Renāte Mažaika, olimpiskās sudraba medaļas ieguvējs orientēšanās sportā Raimonds Puksis, bronzas medaļniece galda tenisā Indra Ozoliņa, Eiropas čempions un rekordists Arnis Jurševskis, orientēšanās sportā labus panākumus guvusi Agita Intsone un Māra Plaude. Es varētu nosaukt kādus 50 basketbolistus un vismaz 15 basketbolistes. Viens no maniem labākajiem audzēkņiem ar izcilāko attieksmi ir Imants Šnepsts, kurš Melburnas olimpiskajās spēlēs izcīnīja 10. vietu. Ļoti talantīgs puisis, tāpat kā liepājnieks Jānis Viņodis. Vēl ļoti, ļoti daudzus varētu minēt.

Piemēram, 1997. gadā Kopenhāgenā nedzirdīgo olimpiādē manas trenētās abas zēnu stafetes komandas ieguva 7. vietu. Tajā pašā olimpiādē 200 metru brasā 9. vietu ieguva Raitis Virtīgs. Jāatzīmē arī Aleksejs Smirnovs, kas dabūja 6. vietu pasaulē 1500 metru brīvā stila peldēšanā. Mani skolēni ir pabijuši apmēram 25 pasaules valstīs.

Kādas ir atšķirības dzirdīgo un nedzirdīgo bērnu trenēšanā?

Dzirdīgo bērnu treneri iemāca bērniem

peldēt, pēc tam atlasa labākos un strādā tikai ar tiem bērniem. Savukārt mums jāstrādā ar tādiem bērniem, kādi mums ir. Nevienam uz pieres nav uzrakstīts, kurš būs sportists un kurš nebūs. Jāstrādā ar visiem, un visiem jāveido aktīvs, veselīgs dzīvesveids.

Ar kādiem sporta veidiem pats nodarbojāties?

Jaunībā es trenējos futbolā, vieglatlētikā, tad peldēšanā un daiļlēcšanā. Daiļlēcšanā biju republikas izlasē. Startēju gan Rīgā, gan Tbilisi, gan Maskavā... Pārsvārā nodarbojos ar ūdens sporta veidiem, bet sporta spēles bija mans hobijs. Treniņi bija sešos no rīta VEF baseinā un vienpadsmitos vakarā – otrs treniņš. Papildus trenējos uz batuta, jo tas bija nepieciešams daiļlēcšanas sportā.

Vai esat domājis par to, kāda būtu jūsu dzīve, ja jūs būtu nedzirdīgs?

Nevaru atbildēt, taču varu teikt, ka nedzirdīgie ne ar ko neatšķiras no pārējiem, viņi tikai nedzird. Ar viņiem var braukt pa pasauli, visu darīt! Strādājot nedzirdīgo skolā, es varēju apvienot visas savas vēlmes – manā kontrolē bija visu bērnu darbs, un es redzēju sava darba augļus.

Vai sekojat LNS jaunumiem un lasāt Kopsolī?

Protams. *Kopsolī* ir ļoti svarīgs. Savulaik esmu publicējis rekordus, lai visi audzēkņi zinātu, ka par viņiem domā, ka sasniegumus novērtē un ka viņi ieies sporta vēsturē.

Novēlu visiem laimīgu Jauno gadu un visu to labāko! ●

Teksts: Valda Lutiņa Foto: Zanes Embrektes personiskais arhīvs

ZANE EMBREKTE PASAULES ČEMPIONĀTĀ IZCĪNA PIECAS MEDAĻAS UN LABO REKORDUS

No 15. līdz 20. novembrim Glivicē (Polijā) notika vēsturē pirmais pasaules čempionāts nedzirdīgajiem īsajā jeb 25 metru baseinā. Peldētāja ZANE EMBREKTE pasaules čempionātā izcīnīja piecas medaļas, no tām divas zelta, un laboja pasaules un Eiropas rekordu, raksta portāls *Rekurzeme.lv*.

Zane Embrekte kļuva par čempioni 50 metrus brīvajā stilā, finālā distanci nopeldot 25,56 sekundēs, par 0,25 sekundēm labojot Lielbritānijas peldētāji Denjeļai Džoisai piederošo pasaules rekordu šajā grupā, kas bija nepārspēts kopš 2016. gada decembra.

Tāpat par čempioni viņa tika kronēta 100 metrus brīvajā stilā, kur finālā distanci veica 56,16 sekundēs, Džoisas Eiropas

pas rekordu labojot par vienu sekundes simtdaļu.

Finālā 200 metrus brīvajā stilā Zane Embrekte izcīnīja sudraba godalgu, finišējot divās minūtēs un 3,70 sekundēs, 0,16 sekundes aiz uzvarētājas Viktorijas Terentjevas no Krievijas. Sudrabs Zanei bija arī 50 metrus tauriņstilā, kur finālā viņa finišēja 28,22 sekundēs.

Visbeidzot bronzas godalgu Zane guva 100 metrus kompleksajā peldējumā, kurā finišēja vienā minūtē un 5,84 sekundēs. Tuvu medāļai Embrekte bija arī 400 metrus brīvajā stilā, kur finālā finišēja četrās minūtēs un 31,01 sekundē. Līdz bronzas medāļai Embrektei pietrūka 0,20 sekundes. Zane Embrekte piedalījās sacensībās, kur atsevišķās distancēs startēja no 12 līdz 19 peldētājiem.

Vēl pasaules čempionātā piedalījās arī Artis Vazdiķis, kas 50 metrus brīvajā stilā izcīnīja sesto vietu, finālā distanci veicot 24,42 sekundēs, savukārt Rūdolfs Stupāns un Violeta Leščinska vairākās sacensībās guva pozīcijas otrajā desmitā. ●

—Inese Immure

INTERVIJA SPORTA STUDIJĀ

LTV Sporta studijas decembra pirmajā raidījumā skatītāji tika iepazīstināti ar ZANI EMBREKTI – pasaules rekordisti nedzirdīgo peldēšanā. *Kopsoli* piedāvā nelielu ieskatu no šīs intervijas.

Lai gūtu panākumus peldēšanā, Zane Embrekte strādā ļoti daudz. Viņa mērķtiecīgi trenējas sešas dienas nedēļā. Uz baseinu viņa dodas kā uz darbu – katru vakaru no pirmdienas līdz sestdienai un vēl trīs reizes nedēļā no rīta. Embrekte ar sasniegtajiem rezultātiem 1. pasaules čempionātā nedzirdīgajiem 25 metru baseinā ir ļoti apmierināta – ir iegūtas piecas medaļas un laboti divi rekordi.

Zane mācījās Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā, kur peldēšana ir mācību stundu sarakstā jau no 1. klases. Zane priecājās, ka jau skolas gados bija iespēja trenēties pie peldēšanas treneres Gaļinas Brokas, kas trenēja jaunos peldētājus Bērnū un jauniešu sporta skolā *Rīdzene*. (G. Broka bija viena no labākajiem jaunatnes treneriem Latvijā – red. piezīme.)

Pateicoties Brokai, Zanei izdevās krietni uzlabot peldēšanas tehniku. Topošā rekordiste gribēja sasniegt izaugsmi, tāpēc ļoti ieklausījās un kārtīgi izpildīja treneres norādījumus. Jau

desmit gadus Zane piedalās dzirdīgo sacensībās. Vairākās sacensībās Latvijā viņa spējusi pat uzvarēt olimpisko spēļu dalībnieci Ievu Maļuku. (Pieņemam, Zane piedalījās peldēšanas sacensībās *Rīgas Sprints*, kas notika 26. un 27. novembrī. Šajās sacensībās viņa ieguva sprinta čempiona titulu 50 metrus brīvajā stilā ar rezultātu 25,90 sekundes. Savukārt 2021. gada Latvijas atklātajā čempionātā 25 metru baseinā (Valmierā) Embrekte kļuva par Latvijas čempioni 100 metru brīvā stila distancē – red. piezīme.)

Zane atzīst, ka viņai patīk būt kopā ar dzirdīgajiem, lai gan tas reizēm ir grūti. “Esmu atvērta, gribu, lai arī pārējā sabiedrības daļa tāda būtu. Esot dzirdīgo sabiedrībā, jāpiedzīvo vairāk izaicinājumu, toties tas paplašina redzesloku. Gribas parādīt, ka esmu tāda pati kā dzirdīgie.” Bet vienlīdzības nav sacensībās Latvijā, jo grūtības nedzirdīgajai Zanei sagādā starts. Skaņas signālu viņa nedzird, bet gaismas signāls atrodas baseina malā, nevis celiņā, kā tas ir ārzemēs. “No starta vietas man ir grūti pagriezt galvu un skatīties uz gaismas signālu, kas atrodas baseina malā. Labāk būtu, ja man kā nedzirdīgajai manā celiņā būtu savs gaismas signāls,” stāsta Zane.

Tas, ka Latvijas baseinos pie katra celiņa nav uzstādīts gaismas signāls, nedzirdīgajai peldētāji var radīt nepatīkamus pārsteigumus. Visa uzmanība ir jākoncentrē uz gaismas signālu, kas atrodas baseina malā. Ja kāds skatītājs sacensību laikā fotografē ar zibspuldzi, tas var likt Zanei domāt, ka ir dots starta signāls, un viņa var pārāgri uzsākt startu – par to pienākas diskvalifikācija. Un tas nozīmē, ka viss treniņos ieguldītais darbs ir vējš.

Tagad Zane gatavojas 24. vasaras nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm, kas notiks 2022. gada maijā Brazīlijā. ●

SVEICAM 2022. GADA JANVĀRA JUBILĀRUS!

Daugavpils biedrībā

04.01. Alīna Ibragimova

12.01. Žanna Poikāne

Ventspils biedrībā

24.01. Iveta Dansone

Liepājas biedrībā

05.01. Agris Vazdiķis

30.01. Valentīna Davidenko

Rīgas biedrībā

01.01. Ainars Gilberts

01.01. Vasilijs Pantja

10.01. Svetlana Mihejeva

16.01. Jānis Kopmanis

17.01. Tatjana Joņina

19.01. Olga Zeltiņa

19.01. Zinaida Čamane

27.01. Ilona Keiša

29.01. Andra Pļaviņa

31.01. Juris Auziņš

PATEICĪBA

Izsaku milzīgu pateicību mūsu biedrības tulkam, Rēzeknes tulkim, it īpaši Ārijai, kā arī SIA LNS Rehabilitācijas centrs Tulku nodaļas vadītājai Sarmītei, kas ziedoja savas brīvdienas, lai palīdzētu nelaimē nonākušajam mūsu ekskursantam. Paldies arī visiem grupas ekskursantiem par pacietību un sapratni!

LNS Smiltenes biedrības
valdes locekle Lida Šilinska

APSVEIKUMS

*Mēs vēlam veselību, vēlam spēku,
Ik katrai rūpei viegli garām iet.
Ar gaišu dzīvesprieku, lai Tu spētu
Ik tumšam brīdim tiltu pāri likt.*

LNS sirsnīgi sveic kultūras centra *Rītausma* drāmas ansambļa bijušo ilggadējo režisoru **DZINTRU KUKŠU** 70 gadu jubilejā, vēlot saglabāt radošu dzirksti un teatralu iedvesmu arī turpmāk!

LTV PIEDĀVĀJUMS ZIEMASSVĒTKOS UN GADUMIJĀ

**LATVIJAS
TELEVĪZIJA**

LTVI AR SURDOTULKOJUMU

23.12. pl. 20.50 ēterā un internetā
labdarības maratona *Dod pieci!*

noslēguma raidījums

29.12. pl. 16.25 ēterā un internetā
Kultūras gada apskats, pēc tam –
Gada apskats

LTV I AR SUBTITRIEM

24.12. pl. 7.40 multfilma *Ness un Nesija*

24.12. pl. 8.40 multfilma *Lācēna*

Paddingtona Ziemassvētki

24.12. pl. 10.30 ģimenes filma

Ziemassvētku stāsts, pēc tam pasaku
filma *Sprīdītis*

25.12. pl. 9.40 ģimenes filma *Ziemas-
svētku vecīša meita un karaļa kristāls*

25.12. pl. 12.00 pasaku filma

Sniegbaltīte

25.12. pl. 22.00 latviešu spēlfilma

Ziemassvētku jampadracis

26.12. pl. 8.00 animācijas īsfilma *Pūcītes
ceļojums*

26.12. pl. 13.00 ģimenes filma *Pēdējā
aristokrāte*

26.12. pl. 20.30 Ziemassvētku drāma

Brīnīšķā dzīve

29.12. pl. 21.15 komēdija *Fantomass*

01.01. pl. 9.00 ģimenes filma *Delveris
Benijs*

01.01. pl. 18.15 komēdija *Tās dullās*

Paulīnes dēļ

02.01. pl. 20.30 filma *Brokastis Tifanijā*

LTV7 AR SUBTITRIEM

24.12. pl. 12.00 Čaplina komēdijas

24.12. pl. 14.45 dokumentālā filma

Pingvīnu gājiens

24.12. pl. 19.20 dokumentālā filma

Ziemassvētki Svētā Pāvila katedrālē

25.12. pl. 12.00 Čaplina komēdijas

25.12. pl. 14.45 romantiska filma

Atkalsatikšanās Ziemassvētkos

25.12. pl. 18.20 romantiska filma

Priekpilnie Ziemassvētki

29.12. pl. 22.00 dokumentālā filma

Es – Alfreds Hičkoks, pēc tam – *Vitnija*

Hjūstone. Es vēlos būt pati

31.12. pl. 13.00 dokumentālā filma

Mazā ziemeļbrieža Ailo lielais ceļojums

Pilnu LTV piedāvājumu ar subtitriem
Ziemassvētkos un gadumijā skatiet
www.lns.lv. ●

LĪDZJŪTĪBAS

Piemīnam cilvēku.

Izrādās – viņa vairs nav.

Viņš ir aizgājis.

Projām aizgājis jau.

Liktenis steidzīgi

Dzīves grāmatu šķir.

Ko cilvēki piemin,

Tas vēl starp dzīvajiem ir.

(J. Osmanis)

Mūžībā aizgājuši mūsu biedri
ALEKSANDRS ANDREJENKO
(06.05.1950.–19.11.2021.)

SPODRĪTE JURĀNE

(11.03.1931.–21.11.2021.)

EMĪLIJA OBOLEVIČA

(10.05.1934.–28.11.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB

+

Mēs nezinām, kad, kurš vai kura

Kā nākamie mūs pametīs

Kā dzirksts no sūrā ugunsкура,

Kas ir jau izdzisis gandrīz.

Mēs velti skumstam, velti minam

Šo mūža miklu grūtāko.

Cik labi, ka tik vien mēs zinām,

Cik jāzin, – vairāk it neko.

(J. Osmanis)

Pa mūžības ceļu aizgājusi mūsu bijušā
aktīvā biedra Igora Ščiglinska mamma.

LNS Valmieras RB biedri izsaka dziļu
līdzjūtību Igoram un viņa sievai Sar-
mītei.

KOP
SOLI

Izdevums "Kopsoli"
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lns.lv Tālrunis: 29180534

Redaktore v. i.: Inese Immure
Maketētāja: Ieva Immure
Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta, tikai
saskaņojot to ar izdevuma redakciju.

Nākamais izdevums 26. janvārī.